

Op 18 juni 2010 heeft de Europese Commissie een voorstel gepubliceerd betreffende de sluiting van de SWIFT-overeenkomst tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten én een voorstel houdende de ondertekening van de deze overeenkomst. De overeenkomst moet verzekeren dat gegevens betreffende het financiële berichtenverkeer beschikbaar worden gesteld aan het Amerikaanse Ministerie van Financiën – het US Treasury Department – in het kader van het programma voor het traceren van terrorismefinanciering. Dit programma draagt de naam Terrorist Finance Tracking Programme (TFTP).

Achtergrond van de overeenkomst is de nieuwe systeemarchitectuur van SWIFT, de Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication. Dit bedrijf is betrokken bij ca. 80% van het wereldwijde financiële berichtenverkeer. In de nieuwe architectuur, met onder meer een nieuw verwerkingscentrum in Zwitserland, is een aanzienlijke hoeveelheid gegevens die door het Treasury Department met behulp van *administrative subpoenas* werd gevorderd niet langer opgeslagen in de Verenigde Staten en daarmee ook buiten het bereik van de Amerikaanse overheid geraakt. Om te verzekeren dat deze gegevens in het kader van de strijd tegen terrorisme en terrorismefinanciering gebruikt kunnen blijven worden, is een overeenkomst tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten nodig waarin SWIFT als *designated provider* verplicht wordt op verzoek banktransactiegegevens aan het Treasury Department over te dragen. Bij die gegevens gaat het bijvoorbeeld om namen, rekeningnummers, bedragen en data van de financiële transacties. Een eerdere, tijdelijke SWIFT-overeenkomst werd door het Europees Parlement verworpen.¹ Deze overeenkomst zou voor slechts negen maanden gelden. De thans voorliggende overeenkomst heeft een looptijd van vijf jaar.

In hoofdlijnen komt de overeenkomst op het volgende neer:

Het doel van de overeenkomst is te waarborgen dat, met eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, de bescherming van persoonsgegevens en de andere in de overeenkomst gestelde voorwaarden, op het grondgebied van de Europese Unie opgeslagen gegevens betreffende het financiële berichtenverkeer die in het bezit zijn van zogenaamde 'aangewezen verstrekkers' (momenteel alleen SWIFT) aan het US Treasury Department beschikbaar worden gesteld, *uitsluitend* met het oog op het voorkomen, onderzoeken, opsporen of vervolgen van terrorisme en terrorismefinanciering (**artikel 1**). Het Treasury Department kan een verzoek om beschikbaarstelling van gegevens neerleggen bij een aangewezen verstrekker. Het verzoek moet duidelijk, gemotiveerd en zorgvuldig op maat gesneden zijn. Het Treasury Department mag in geen geval om gegevens betreffende de Single Euro Payment Area (SEPA) vragen. Een kopie van het verzoek gaat naar Europol. Dit agentschap gaat na of het verzoek voldoet aan de voorwaarden van de overeenkomst. Indien Europol dit bevestigt, heeft het verzoek juridisch bindende werking en is de aangewezen verstrekker gemachtigd en verplicht de gegevens aan het Treasury Department ter beschikking te stellen. De aangewezen verstrekker beschikt over alle administratieve en gerechtelijke beroepsmogelijkheden naar Amerikaans recht (**artikel 4**).

¹ Dossier E10001 op www.europapoort.nl

Met betrekking tot de verwerking van de verstrekte gegevens bestaan diverse waarborgen. Gegevens worden uitsluitend met betrekking tot de bestrijding van terrorisme en terrorismefinanciering verwerkt. Datamining en andere vormen van algoritmisch of geautomatiseerd profileren of filteren zijn expliciet verboden. Verder worden diverse maatregelen voorgeschreven om de beveiliging en integriteit van de gegevens te waarborgen. Doorzoe-king van de gegevens vindt alleen plaats op grond van eerder verkregen gegevens of be-wijsmateriaal waaruit een verband met terrorisme of de financiering daarvan kan blijken (**artikel 5**). Het Treasury Department gaat voortdurend, en minstens jaarlijks, na of er niet-geëxtraheerde gegevens zijn die niet langer noodzakelijk zijn in het kader van het TFTP. Deze worden verwijderd 'zodra dit technisch mogelijk is'. De maximale bewaarte-rmijn voor niet-geëxtraheerde gegevens is vijf jaar. Geëxtraheerde informatie wordt niet langer bewaard dan noodzakelijk is voor het specifieke onderzoek of de specifieke vervo-lging waarvoor deze informatie wordt gebruikt (**artikel 6**). Aan de verdere doorgifte van de geëxtraheerde informatie worden diverse beperkingen gesteld, bijvoorbeeld wanneer het doorgifte aan derde landen betreft (**artikel 7**).

Het Treasury Department waarborgt dat de via het TFTP verkregen informatie die kan bij-dragen aan de strijd tegen het terrorisme in de Europese Unie zo spoedig mogelijk ter be-schikking worden gesteld aan de bevoegde autoriteiten van de EU-lidstaten en in voorko-mend geval van Europol en Eurojust. Europol kan ten behoeve van een efficiënte informa-tie-uitwisseling een verbindingsfunctionaris bij het Treasury Department aanwijzen (**artikel 9**). De Europese autoriteiten kunnen in in de overeenkomst omschreven gevallen zelf een verzoek bij het Treasury Department neerleggen om een zoekopdracht in het TFTP te ver-richten (**artikel 10**). Indien de Europese Unie besluit een eigen TFTP-systeem in te voeren, werken de Verenigde Staten daaraan mee en verlenen zij assistentie en advies. Partijen zullen dan ook overleggen of de overeenkomst moet worden aangepast (**artikel 11**). Er is onafhankelijk toezicht op de naleving van het doelbindingscriterium (gegevens mogen slechts in het kader van terrorismebestrijding worden gebruikt) en op de naleving van de waarborgen voor het verwerken, bewaren en verwijderen van gegevens. Het toezicht houdt onder meer de bevoegdheid in zowel op het moment zelf als achteraf alle zoekop-drachten te onderzoeken en om deze te blokkeren als inbreuk wordt gemaakt op artikel 5 van de overeenkomst. Het toezicht zelf staat weer onder supervisie van een onafhankelijke persoon die door de Europese Commissie is aangewezen (**artikel 12**).

De overeenkomst voorziet in regelmatige evaluaties (**artikel 13**). Een ieder heeft recht op toegang tot en correctie, verwijdering of afscherming van zijn gegevens. Uitoefening van deze rechten loopt via de Europese gegevensbeschermingsautoriteiten (**artikelen 15 en 16**). Een ieder die van mening is dat zijn persoonsgegevens in strijd met de overeenkomst zijn verwerkt heeft het recht bij een administratieve of rechterlijke instantie beroep in te stellen overeenkomstig het recht van de Europese Unie, van haar lidstaten of van de Vere-nigde Staten. Het Treasury Department garandeert een ieder een gelijke behandeling in het kader van haar administratieve beroepsprocedure, ongeacht nationaliteit of land van verblijf. Een ieder heeft voorts, ongeacht nationaliteit of land van verblijf, volgens het Amerikaanse recht de mogelijkheid beroep in te stellen bij de rechter (**artikel 18**). Indien een van beide partijen haar verplichtingen niet nakomt, is de andere partij gerechtigd de

overeenkomst met onmiddellijke ingang op te schorten. De overeenkomst kan te allen tijde worden opgezegd met inachtneming van een opzegtermijn van zes maanden (**artikel 21**). De overeenkomst heeft zoals gezegd een looptijd van vijf jaar, maar zij wordt na afloop van deze periode automatisch verlengd met opeenvolgende periodes van een jaar tot het moment dat een van de partijen de andere in kennis stelt van haar voornemen de overeenkomst niet te verlengen (**artikel 23**).

Ingevolge artikel 218 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie stelt de Raad het besluit houdende sluiting van de overeenkomst vast na goedkeuring door het Europees Parlement. De Raad besluit met gekwalificeerde meerderheid van stemmen.